

Esteettömyys päiväkodeissa ja niiden lähiympäristössä

TARKISTUSLISTAT

2009

SISÄLLYS

KATU- JA VIHERALUEET	5	ETEINEN	25
Suojatien reunatuki	5	Vaatesäilytys	25
Keskisaareke	5	AULATILAT JA KÄYTÄVÄT	25
Suojatiemerkinnot	6	ESTEETÖN WC	26
Liikennevalot ja -valojen painonappi	6	PESUHUONE	27
Kulkuväylät ja pinnat	7	RYHMÄTILAT JA LEPOTILAT	27
Kuivatus	8	Ruokailutilat	27
Valaistus	8	HENKILÖKUNNAN TILAT	28
Opasteet	8	Neuvottelutila	28
Pysäkkialueet	9	Sosiaalitilat	28
Levähdyspaikkojen sijoitus	9	AKUSTIIKKA JA ÄÄNENTOISTO	29
Kalusteet	9	VALAISTUS	29
SAAPUMINEN KOHTEESEEN	11		
PÄIVÄKODIN PIHA	12		
Kulkuväylät ja -pinnat	12		
Valaistus	13		
Kalusteet	16		
Kasvillisuus	17		
SISÄÄNKÄYNTI	18		
OPASTEET	19		
OVET	20		
PORTAAT	21		
LUISKA	22		
HISSIT	24		

KATU- JA VIHERALUEET

Suojatien reunatuki

- Onko suojatiessä luiskareunatuet ja 40 mm:n korkuiset pystysuorat reunatuet?
- Onko suojatiessä luiskareunatuet?
- Onko suojatiessä 30 mm:n korkuiset pystysuorat reunatuet?
- Reunatuen kunto?
- Onko pystysuora reunatuki kohtisuorassa ajorataan nähden?
(vai lähteekö suojatie esimerkiksi kaarteelta)

Keskisaareke

- Onko keskisaareke korotettu?
- Onko keskisaarekkeen syvyys vähintään 2,5 m?
- Onko keskisaarekkeen leveys vähintään 2,5 m?
- Onko jalankulku- ja pyöräily erotettu?
- Onko keskisaarekkeessa luiskareunatuet ja 40 mm:n korkuiset pystysuorat reunatuet?
- Onko keskisaarekkeessa luiskareunatuet?
- Onko keskisaarekkeessa 30 mm:n korkuiset pystysuorat reunatuet?

Suojatiemerkinnot

- Onko merkintöjen värikontrasti tarpeeksi voimakas? (merkinnät eivät ole kuluneet)
- Onko epätasaisuuksia? (painumia, saumoja)
- Ovatko merkinnät kohtisuorassa kulkuväylään nähden?
- Onko vinon suojatien ylityssuunta ohjattu?
- Onko jalankulku- ja pyöräily erotettu?

Liikennevalot ja -valojen painonappi

- Onko (erikoistason) liikennevaloissa äänimerkki?
- Onko jalankulkijoilla riittävän pitkä aika suojatien ylittämiseen vihreillä valoilla?
- Onko painonapin etäisyys suojatien reunasta korkeintaan 300 mm?
- Onko painonappi sijoitettu korkeudelle 0,9–1,1 m?
- Onko painonapissa merkkivalo?
- Kuuluuko painonapista painettaessa merkkiääni?

Kulkuväylät ja pinnat

- Onko väylän vapaa leveys vähintään 1,5 m? (koneellinen kunnossapito vaatii vähintään 2,3 m)
- Onko väylän vapaa korkeus vähintään 2,2 m? (kiinteiden esteiden kohdalla)
- Onko kulkupinta tasainen? (ei painumia tai kohoumia)
- Hankaloittaako (suuri) pituuskaltevuus apuvälineiden kanssa liikkumista (esimerkiksi pyörätuoli tai kyynär- tai kainalosauvat)?
 - Onko pituuskaltevuus perustasolla korkeintaan 8 % (1:12,5)?
- Hankaloittaako (suuri) sivukaltevuus apuvälineillä liikkumista?(esimerkiksi pyörätuoli tai kyynär- tai kainalosauvat)
 - Onko sivukaltevuus perustasolla korkeintaan 3 %?
- Onko info- ja mainostaulut sijoitettu kulkuväylän sivuun?
- Onko ajonestoportti ja pollarit merkitty kontrastivärillä ja -materiaalilla? (kontrastimateriaali erottuu muusta kulkupinnasta)
- Rajoittuuko kulkuväylä selkeästi poikkeavaan pintaan? (esimerkiksi selkeä nurmialueen raja)
- Tunkeutuvatko kasvit kulkuväylälle?
- Aiheuttavatko kasvit näkemäesteen tai peittävätkö ne liikennemerkkejä tai opasteita?
- Onko lumen auraus hoidettu kadun varrella olevan liikkumisesteisten autopaikan kohdalla niin, ettei se vaikeuta liikkumista?

Kuivatus

- Aiheuttaako kaivonkansi kompastumisvaaran? (kaivonkansi yli 20 mm koholla tai alempana kulkupintaa)
- Onko kulkuväylällä liikkumista hankaloittavia avosadevesikouruja? (koskee kevyen liikenteen väylän poikki kulkevia kouruja)
- Kerääntyykö kulkuväylälle vettä? (lätäköityminen, jäätyminen)
- Onko kaivo tukkeutunut?

Valaistus

- Onko valaisimet sijoitettu samalle puolelle kulkuväylää?
- Onko valaisimet sijoitettu kulkuväylän reunaan?
- Ovatko valaisimet puhtaat ja ehjät?

Opasteet

- Onko kohteeseen opastus esimerkiksi lähimmästä risteyksestä tai bussipysäkillä saavuttaessa?
- Onko opasteet sijoitettu siten, että ne eivät aiheuta törmäysvaaraa (sivuun kulkuväylältä)?
- Onko opasteiden teksti aikuisen silmän korkeudella? (teksti 1,4–1,6 m:n korkeudella, koskee kulkuväylän sivussa sijaitsevia opasteita)
- Onko tekstin ja pohjan välillä riittävä värikontrasti? (tumma teksti vaalealla pohjalla)
- Onko opaste valaistu?
- Onko opaste sisältäpäin valaistu? (opasteen pohjan tulee olla tumma ja tekstin vaalea häikäisyn estämiseksi)
- Onko opasteessa kohokuviot?

Pysäkkialueet

- Onko pysäkkialue korotettu?
- Onko pysäkillä katos?
- Onko pysäkillä penkki?
- Onko törmäysvaaraa aiheuttavia rakenteita?
- Onko katosrakenteen ja pysäkin reunan välissä vähintään 1,5 m tilaa?
- Onko pysäkkialueen pintamateriaali ehjä?

Levähdyspaikkojen sijoitus

- Onko levähdyspaikka sijoitettu kulkuväylän sivuun?
- Onko levähdyspaikkoja reitillä riittävästi? (etäisyys korkeintaan 50 m erikoistasolla ja korkeintaan 250 m perustasolla)
- Erottuuko kalustevyöhyke kulkupinnasta sävyltään ja materiaaliltaan?

Kalusteet

- Pääseekö kalusteiden luokse pyörätuolilla? (Ei kynnystä levähdyspaikalle ja levähdyspaikan pintamateriaali riittävän kova)
- Eroaako kalustevyöhyke kulkupinnasta sävyltään ja materiaaliltaan?
- Onko reitillä erikorkuisia penkkejä? (Aikuisille tarkoitetun penkin korkeus 500 mm, jos vain yksi penkki. Jos on useampia, tulee penkkejä olla myös 450 mm:n ja 550 mm:n korkeudella. Lapsille tarkoitetun penkin korkeus 300 mm, sopii myös lyhytkasvuisille henkilöille.)
- Onko penkeissä selkänoja?
- Onko penkeissä käsinojat? (ainakin osassa penkkejä vain keskikäsinöjä)
- Onko istuintaso vaakasuora ja etureunastaan pyöristetty?
- Onko penkin päässä oleva vapaa tila vähintään 900 mm? (tilaa pyörätuolille/lastenvaunuille ym.)

- Erottuvatko kalusteet sävyltään kalustevyöhykkeen pinnasta?
(Suositellaan tummia kalusteita vaalealla pohjalla, mutta värit voivat olla myös toisin päin.)
- Onko pöydän ääressä mahdollista istua pyörätuolissa?
- Onko vapaa korkeus pöydän alla vähintään 670 mm?
- Onko vapaa leveys pöydän alla vähintään 800 mm?
- Onko polvitila syvyys suunnassa vähintään 600 mm?
- Onko pöydän ylätasen korkeus 750–800 mm?
- Onko kalusteiden edusta tasainen?
(ei painumia)
- Ovatko kalusteet ehjiä ja siistejä?

SAAPUMINEN KOHTEESEEN

- Ovatko päiväkotiin johtavat kevyenliikenteen reitit esteettömiä?
- Onko päiväkodille esteettömiä julkisia liikenneyhteyksiä? (pysäkit, matalalattiabussit ja – raitiovaunut, palvelulinjat, metro, lähijuna)
- Onko lähiympäristössä esteettömiä kulkureittejä?
- Onko esteettömiä autopaikkoja lähellä sisäänkäyntiä?
 - Onko paikka merkitty selkeästi tolppaan/seinään ja pinnoitteeseen?
 - Onko paikan leveys vähintään 3,6 m?
 - Onko paikan pituus vähintään 5,0 m?
 - Onko paikan yhteydessä luiskareunatuki? (pääseekö siirtymään heti autopaikan kohdalta tai vierestä jalkakäytävälle)
 - Sijaitseeko paikka tasaisella kulkupinnalla? (pituuskaltevuus enintään 2 % ja sivukaltevuus enintään 2 %)
- Onko saattoliikenteelle pysähtymispaikka sisäänkäynnin läheisyydessä?
- Onko tontin rajalta ja liikkumisesteisten autopaikalta esteetön kulkureitti sisäänkäynnille?

PÄIVÄKODIN PIHA

Esteetöntä päiväkodin pihaa suunniteltaessa kannattaa pohtia seuraavia kysymyksiä:

- Miten alueen saavutettavuus ja turvallisuus toteutuvat? Miten ympäristössä pääsee liikkumaan?
- Miten leikkivälineet ja eri toiminnot on sijoitettu alueelle?
- Miten leikkiväline, sen yksittäinen osa tai elementti erottuu ympäristöstä?
- Miten leikkivälineeseen siirtyminen mahdollistuu? Mistä voi ottaa kiinni ja mistä saa tukea? Onko tilaa avustamiselle?
- Miten voi ottaa vauhtia? Millaisen elämyksen vauhti ja liike tarjoavat?
- Miltä leikkiväline tuntuu koskettaessa tai jalan alla? Saako siitä aistimuksen, joka ohjaa liikkumista ja antaa elämyksen?
- Miltä ympäristö näyttää, tuntuu ja kuulostaa?
- Tarjoaako ympäristö ja erilaiset leikkivälineet sekä kokonaisuuden tarjoamat mahdollisuudet sopivia haasteita eri tavalla liikkuville,

aistiville, kommunikoiville sekä ympäristöään kokeville ihmisille?

- Luoko ympäristö mahdollisuuksia erilaisuuden kohtaamiseen?

Lähde: Koulupihat lähiliikuntapaikkoina, suunnitteluopas. Nuori Suomi. Kaisu Niiranen, Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen KY.

Kulkuväylät ja -pinnat

- Onko väylän vapaa leveys vähintään 1,5 m? (koneellisesti kunnossapidettävä vaatii vähintään 2,3 m)
- Onko väylän vapaa korkeus vähintään 2,2 m? (esimerkiksi katoksen, kasvillisuuden tms. kiinteän rakenteen kohdalla)
- Onko väylän vapaa korkeus vähintään 3,0 m rakennuksen tai sen osan kohdalla?

- Onko kulkupinta tasainen? (pinta ehjä, ei painumia tai esimerkiksi routavaurioista aiheutuneita kohoumia)
- Hankaloittaako (suuri) pituuskaltevuus apuvälineiden kanssa liikkumista (esimerkiksi pyörätuoli tai kyynär- tai kainalosauvat)?
 - Onko pituuskaltevuus erikoistasolla korkeintaan 5 % (1:20) ja perustasolla korkeintaan 8 % (1:12,5)?
- Hankaloittaako (suuri) sivukaltevuus apuvälineillä liikkumista?(esimerkiksi pyörätuoli tai kyynär- tai kainalosauvat)
 - Onko sivukaltevuus erikoistasolla korkeintaan 2 % ja perustasolla korkeintaan 3 %?
- Onko infotaulu tms. varusteet sijoitettu kulkuväylän sivuun?
- Onko polkupyörille varattu tila sijoitettu ja merkitty siten, että se ei aiheuta törmäysvaaraa?

Valaistus

- Onko piha-alue valaistu (ei jää pimeitä katvealueita)?
- Onko kulkuväylä pysäköintialueelta/pihan portilta rakennuksen sisäänkäyntiin valaistu?
- Onko sisäänkäynti ja sen edusta valaistu riittävästi?
- Onko sisääntulot valaistu (esim. porttikäytävä)?
- Onko tasoerot valaistu (portaot, luiska)?
- Onko opastaulu valaistu?

Turvallisuusvinkkejä:

- Valaistus: Päiväkodin pihan hyvä valaistus on tärkeä osa turvallisuutta. Pihan tulee olla valvottavissa, pimeitä katvealueita ei saa esiintyä. Vilkkain saattoliikenne tapahtuu suuren osan vuotta pimeänä aikana.
- Erilaiset toiminnot: Erityyppiset toiminnot tulee sijoittaa siten, että ne eivät aiheuta tapaturmavaaraa toisilleen (leikki-, liikunta- ja lepopaikkojen erottelu).
- Talvisuunnitelma: Lumen poisto ja kasaaminen, huomioidaan pihan turvallisuus ja käytettävyys talvellakin.
- Liukkauden esto: Lumen poisto alueilta, joissa on jalankulkua, kasauspaikan suunnittelu (ei aidan viereen). Kuitenkin on huomioitava mahdollisuus lumileikille omalla alueellaan. Hiekan poisto.
- Pyöräily: Pyörätelineiden sijoittelu siten, että ei joudu pyöräilemään leikki- tai liikunta-alueiden poikki ja ettei telineistä aiheudu törmäys- tai kompastumisvaaraa.
- Kasvillisuus: Suositaan kasveja, jotka kukkivat eri vaiheissa. Ei piikkisiä, allergisoivia tai myrkyllisiä kasveja.

Lähde: Koulupihat lähiliikuntapaikkoina, suunnitteluopas. Nuori Suomi. Marko Eskolainen, VYL

Tärkeimmät huomioitavat seikat esteettömästä leikkialueesta ja leikkivälineistä:

- Kulkuväylät ja -pinnat ovat riittävän tasaisia, jotta leikkivälineiden luokse pääsee myös apuvälineiden kanssa (hyviä pintoja ovat mm. valettu turva-alusta, riittävän tiivis kivituhka, betonikiveys). Turva-alueella ei ole käytetty upottavaa turvasoraa.
- Törmäysvaaran aiheuttavat leikkivälineet (liikkuvat leikkivälineet, esim. keinut) on sijoitettu alueen sivuun.
- Leikkialue on hyvin valaistu, eikä alueelle jää pimeitä piilopaikkoja
- Leikkivälineissä on käytetty ympäristöstä erottuvia kontrastivärejä
- Liukumäki
 - Liukumäkeen pääsee portaiden lisäksi myös ryömimällä esim. verkkoa, vinoon asennettua kiipeilyseinää tai luiskaa pitkin
 - Liukumäen portaissa on käsijohteet kummallakin puolella (700 mm:n korkeudella)

- Ainakin portaiden ylimmässä ja alimmassa askelmassa on kontrastiraita
- Liukumäen eri osissa on käytetty toisistaan erottuvia kontrastivärejä ja erityisesti lähtötason poikkitanko on merkitty
- Liukuosa on riittävän leveä (1 m), jotta avustaja mahtuu mukaan
- Liu'un loppuosa on riittävän pitkä tai se on samalla tasolla maanpinnan kanssa
- Liukumäen alle pääsy on estetty tai liu'un reuna on merkitty, jotta sen reunaan ei lyö päätä, reuna ei saa olla terävä
- Liukuosa on suunnattu pois päin auringosta
- Keinu
 - Keinut on aidattu ja sijoitettu leikkialueen reunaan
 - Aitauksena ei juoksuestettä
 - Keinujen rungossa on käytetty ympäristöstä erottuvaa kontrastiväriä
 - Keinujen alla on käytetty valettua turva-alustaa
- Pieniä lapsia varten turvaistuinkeinu ja isompia lapsia varten joko suurempi turvaistuin tai makuukeinu tai jousikeinu, jossa on pidennetty istuinosa
- Hiekkalaatikko
 - Ainakin yksi hiekkalaatikon reunoista on korotettu (korkeus 400 mm)
 - Hiekkalaatikon reunat on merkitty ympäristöstä erottuvalla kontrastivärillä
 - Mielellään hiekkapöytä ja mahalauta
- Leikkikatos
 - Riittävän väljä, jotta mahtuu liikkumaan myös apuvälineiden kanssa (vähintään 1,5 x 1,5 m)
 - Kalusteiden mitoituksessa on huomioitu riittävä polvitila (syvyys- ja korkeussuunnassa 500 mm, leveys 800 mm on riittävä myös aikuisten pyörätuolille)

Kalusteet

- Onko pihaa ympäröivän aidan korkeus vähintään 1200 mm?
 - Onko aidan alareuna korkeintaan 100 mm:n korkeudella maanpinnasta?
 - Pääseekö kalusteiden luokse pyörätuolilla?
 - Eroaako kalustevyöhyke kulkupinnasta sävyltään ja materiaaliltaan?
 - Onko pihalla erikorkuisia penkkejä?
 - Lapsille tarkoitetun penkin korkeus 300 mm, sopii myös lyhytkasvuiselle henkilölle
 - Aikuisille tarkoitetun penkin korkeus 500 mm, jos vain yksi penkki. Jos on useampia, tulee penkkejä olla myös 450 mm:n ja 550 mm:n korkeudella.
 - Onko penkeissä selkänoja?
 - Onko penkeissä käsinojat? (ainakin osassa penkkejä myös keskikäsinoja)
 - Onko penkin istuintaso vaakasuora, ei takakeno ja etureunastaan pyöristetty?
 - Onko kalusteiden edusta tasainen? (ei painumia)
- Ovatko kalusteet ehjiä ja siistejä?
 - Onko penkin päässä oleva vapaa tila vähintään 900 mm? (tilaa pyörätuolille/ lastenvaunuille ym.)
 - Erottavatko kalusteet tummuudeltaan kalustevyöhykkeen pinnasta? (Suositellaan tummia kalusteita vaalealla pohjalla, mutta värit voivat olla myös toisin päin.)
 - Onko pöydän ääressä mahdollista istua pyörätuolissa?
 - Onko vapaa korkeus pöydän alla
 - lapsilla vähintään 500 mm
 - aikuisilla vähintään 670 mm?
 - Onko polvitila syvyysuunnassa
 - lapsilla vähintään 500 mm
 - aikuisilla vähintään 600 mm?
 - Onko polvitila leveyssuunnassa vähintään 800 mm? (soveltuu sekä aikuisten että lasten pyörätuoleille)
 - Onko pöydän ylätasen korkeus
 - lasten kalusteissa korkeintaan 550 mm
 - aikuisten kalusteissa 750–800 mm?
 - Erottavatko katoksen tukirakenteet kontrastivärillä kulkupinnasta?
 - Onko katoksen vapaa korkeus vähintään 2,2 m?

- Onko pyörätelineet sijoitettu pois kulkuväylältä?
- Onko lastenvaunujen säilytysalue katettu ja selkeästi havaittavissa?
- Onko roska-astiat sijoitettu pois kulkuväylältä?
- Onko roska-astian suuaukko korkeintaan 900 mm:n korkeudella maasta?

Kasvillisuus

- Ovatko kasvit myrkyttömiä?
- Aiheuttavatko kasvit allergiaa?

SISÄÄNKÄYNTI

- Onko sisäänkäynti helposti havaittavissa/ löydettävissä? (katettu, valaistu, kontrastit)
 - Ovatko opasteet selkeät ja suurikokoiset? (symbolit ja tunnus kuvat, opaste käsin tunnusteltavissa, läheltä katsottavissa)
 - Onko kohteeseen esteetöntä sisäänkäyntiä?
 - esteetön reitti tontin rajalta ja liikkumisesteisten autopaikalta sisäänkäynnille
 - ei korkeus- tai tasoeroja (jos portaita, niin tulee olla luiska, jos tasoero alle metrin)
 - tasoerot merkitty selkeästi
 - pyörätuolihissi tai hissi, jos tasoero yli metrin (hissi ei saa sijaita leikkihallalla)
 - sähköinen ovenavausjärjestelmä (ovi pysyy riittävän kauan auki)
 - riittävä vapaa tila oven edessä ja sen välittömässä läheisyydessä (1500 x 1500 mm pyörätuolilla liikkumiseen)
- riittävä valaistus (300 lx myös eteisessä)
 - oven edusta lämmitetty
 - muiden toimintojen sijoittelu (pyörätelineet, istumapaikat) kulkuväylän reunalle

OPASTEET

Suosittelvat tekstin korkeudet:

- vähintään 15 mm opasteissa, joiden välittömään läheisyyteen voi päästä
- 25–40 mm sijaintia ja suuntaa osoittavissa opasteissa, jotka luetaan muutaman metrin etäisyydeltä, mutta joiden välittömään läheisyyteen myös pääsee
- 70–100 mm nimikilvissä tms. , jotka luetaan 1–3 m:n etäisyydeltä

Lähde: RT 09-10884

- Onko opasteet sijoitettu niin, että ne eivät aiheuta törmäysvaaraa (sivuun kulkuväylältä)?
- Onko opastus riittävä ja selkeä?
- Onko opasteen teksti silmän korkeudella (1400–1600 mm, lapset 1000 mm)
- Onko opasteissa symbolit ja tunnus kuvat tekstin lisäksi?
- Onko opasteissa käytetty pistekirjoitusta?
- Onko opasteissa kohokuvat?
- Ovatko opasteet katsottavissa läheltä? (pääsy opasteen lähelle myös pyörätuolilla)
- Onko tekstin ja pohjan välillä riittävä värikontrasti? (tumma teksti vaalealla pohjalla)
- Onko opaste valaistu?
- Onko opaste sisältäpäin valaistu ja onko siinä tumma pohja ja vaalea teksti häikäisyn estämiseksi?
- Onko vapaa korkeus kulkuväylän yläpuolelle sijoitetun opasteen alla ulkotiloissa vähintään 2200 mm tai sisätiloissa vähintään 2100 mm?

OVET

- Onko oven kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Onko oven vapaa kulkuaukko vähintään 850 mm?
- Onko oven vieressä, avauspuolella, vapaa tila, jonka leveys on vähintään 400 mm?
- Onko lasiovissa kontrastiraidat 1000 mm:n korkeudella ja 1400–1600 mm:n korkeudella?
- Onko lasiovissa potkulevyt? (korkeus vähintään 300 mm)
- Onko automaattista oven avausmekanismia?
- Onko ovi kevyt avata? (enintään 10 Newtonia)
- Onko ovi avattavissa yhdellä kädellä?
- Onko oven välittömässä läheisyydessä riittävästi vapaata tilaa pyörätuolin käyttöä ajatellen (Ø1500 mm)
- Onko ovissa sormisuojat?
- Onko sisäovissa lasiaukko?

PORTAAT

- Onko myös korvaava portaaton yhteys (luiska, pyörätuolihiisi tai hissi)?
- Onko korvaava portaaton yhteys opastettu?
- Onko portaat sijoitettu kulkuväylän sivuun?
- Onko askelmien reuna samansuuntainen tai kohtisuorassa kulkusuuntaan nähden?
- Portaan muoto? (Onko porrassuoravartinen tai tapahtuvatko käännökset välitasanteiden kohdalla? Suoravartinen porrassuoravartinen tai kierreporrasta)
- Onko askelmien reunassa värikontrastiraita? (sisällä: joka askelmassa, ulkona: erikoistasolla joka askelmassa, perustasolla riittää ylimmän ja alimman askelman merkitseminen)
- Onko portaiden ylätasanteella varoitusalue? (sisällä: kulkuväylän jatkeena olevissa portaissa 1200 mm, ulkona: kulkuväylän jatkeena olevissa portaissa 1200 mm, kulkuväylältä sivussa olevissa portaissa riittää vähintään 600 mm)
- Onko portaiden alle joutuminen (törmäysvaara) estetty?
- Onko portaiden leveys vähintään 1200 mm?
- Ovatko portaat helppokulkuiset? (Portaan nousu sisätiloissa enintään 160 mm ja etenemä vähintään 300 mm, ulkotiloissa nousu mieluiten 120 mm, korkeintaan 160 mm (katettu/lämmitetty) mitoitus: 2 x nousu + etenemä = 660 mm, katetut/lämmitetyt portaat = 630 mm)
- Onko pitkissä portaissa välitasanne? (10–15 askelman välein)
- Onko portaissa käsijohteet?
- Ovatko portaiden askelmat ja käsijohteet ehjät?
- Onko portaat varustettu portein?

ks. Käsijohteet portaissa ja luiskissa

LUISKA

- Onko luiskan yhteydessä helppokulkuiset portaat?
- Onko luiskan leveys vähintään 1200 mm?
- Kääntyykö luiska vain tasanteiden kohdalla? (ei kaarevaa luiskaa)
- Onko tasanteen koko luiskan kääntyessä 90 astetta vähintään 1,15 m x 1,15 m?
- Onko vapaa tila ennen ja jälkeen luiskan vähintään 1500 mm? (pyörätuolin kääntöympyrä)
- Hankaloittaako (suuri) pituuskaltevuus apuvälineiden kanssa liikkumista (esimerkiksi pyörätuoli, rollaattori tai kyynär- tai kainalosauvat)?
 - Onko pituuskaltevuus sisätiloissa korkeintaan 8 % (1:12,5)?
- Onko pituuskaltevuus ulkotiloissa erikoistasolla korkeintaan 5 % (1:20) ja perustasolla korkeintaan 8 % (1:12,5)?
- Onko jyrkässä luiskassa välitasanne/ tasanteita? (yli 5 % kaltevassa luiskassa pitää olla välitasanne 6 m:n välein)
- Onko lepotasanteen pituus suorassa luiskassa 2 m?
- Hankaloittaako (suuri) sivukaltevuus apuvälineillä liikkumista? (esimerkiksi pyörätuoli, rollaattori tai kyynär- tai kainalosauvat)?
 - Onko sivukaltevuus korkeintaan 2 %?
- Onko luiskassa 50 mm:n korkuinen suojareunus? (jos ei ole maan tasossa tai rajaudu seinään tms.)
- Onko luiskan alkamiskohta merkitty kontrastimateriaalivyöhykkeellä?
- Onko luiskan pinta kova, tasainen ja märkänäkin luistamaton
- Onko käsijohteita? (**ks.** Käsijohteet portaissa ja luiskissa)
- Onko erikoistason luiska katettu tai lämmitetty?

KÄSIJOHTEET PORTAISSA JA LUISKISSA

- Onko käsijohde molemmilla puolilla porrasta tai luiskaa?
 - Onko käsijohde oikealla korkeudella? (kahdella korkeudella, 700 mm ja 900 mm)
 - Onko leveässä portaassa myös keskijohde?
 - Onko käsijohde yhtenäinen? (myös välitasanteiden kohdalla)
 - Jatkuuko käsijohde vähintään 300 mm yli portaan/luiskan molempien päiden?
 - Sijaitseeko käsijohde vähintään 45 mm päässä seinästä tms.?
 - Onko käsijohteen päät taivutettu sivulle tai alas kiinnitakertumisen estämiseksi?
 - Erottuuko käsijohde taustasta?
 - Onko käsijohteen muoto oikea? (Halkaisija 30–40 mm, ympärysmitta 120–160 mm.)
 - Onko käsijohde kiinnitetty alhaalta? (käden liu'uttaminen mahdollista)
 - Saako käsijohteesta tukevan otteen?
- Onko portaiden/luiskan viereinen (huone)kasvillisuus hoidettu/suunniteltu siten, että se ei lamoja käsijohteen päälle?
 - Onko käsijohde ehjä?
 - Onko talvikunnossapidettävän luiskan tai portaiden ylläpito hoidettu niin, että lunta ei kasata käsijohteen viereen siten, että sen käyttö estyy?

HISSIT

- Pääseekö hissille esteettömästi?
- Onko hissi helposti löydettävissä ja havaittavissa?
- Onko hissien kutsupainike loogisessa paikassa?
- Onko hississä automaattiset liukuovet?
- Pysyykö automaattinen ovi auki riittävän kauan (25 sek.)?
- Onko hississä kääntöovi, oven paino?
- Ovatko hissien oviaukot riittävän leveitä?
- Onko hissi yksiovinen?
- Ovatko läpikulkuhissien ovet vastakkaisilla vai vierekkäisillä seinillä?
- Onko hissikorin koko riittävä?
- Ovatko hissien kutsu- ja ohjauspainikkeet sopivalla korkeudella myös lyhytkasvuisia henkilöitä ja pyörätuolin käyttäjiä ajatellen?
- Erottuuko uloskäyntikerroksen painike muista painikkeista? (5 mm koholla ja poikkeavan värinen)
- Onko hissien ohjauspaneelin etäisyys nurkasta vähintään 400 mm?
- Ovatko hissien painikkeet suurikokoiset (halkaisija vähintään 25 mm)?
- Erottuvatko hissien painikkeet kontrastin avulla taustasta?
- Ovatko hissien painikkeet/numerot koholla?
- Onko numerot merkitty myös pistekirjoituksella?
- Ovatko hissien painikkeet läheltä katsottavissa? (korkeus, sijoittelu vähintään 400 mm nurkasta)
- Onko hissien painikkeiden järjestys selkeää ja looginen? EU-standardin mukainen?
- Onko hississä pysähdystasolle saapumisesta ilmoittava äänimerkki?
- Onko hissien hälytysjärjestelmässä myös visuaalisesti havaittavissa oleva merkki kutsun perille menosta?
- Onko hississä peili? (oven vastaisella seinällä)
- Onko potkulevyä, 300 mm:n korkeudelle lattiasta, lasin ja peilin suojana?
- Onko hississä istuin?
- Onko hississä tukikaide?

ETEINEN

Vaatesäilytys

- Onko vaatekoukkuja eri korkeuksilla?
- Onko naulakot sijoitettu niin, etteivät ne aiheuta törmäysvaaraa?
(Onko naulakoissa suojapäädty?)
- Onko peilin alareuna riittävän matalalla, jotta pyörätuolia käyttävä henkilö näkee itsensä? (Kokovartalopeilin alareuna 300 mm:n korkeudella lattiasta, jotta pyörätuolin jalkatuet eivät riko peiliä osuessaan siihen vahingossa ja jotta peiliä ei erehdy luulemaan kulkuaukoksi)
- Onko istuimia naulakoiden läheisyydessä?

AULATILAT JA KÄYTÄVÄT

- Onko myös erikorkuisia istuimia?
(500 mm ja 550 mm)
- Pääseekö kalusteiden lähelle pyörätuolilla tai rollaattorilla?
- Onko penkkien vierellä vapaata tilaa pyörätuolille (900 mm)?
- Eroaako kalustevyöhyke kulkuväylän pinnasta?
- Onko istuimissa selkänoja ja käsituet?
- Erottavatko kalusteet kontrastina kalustevyöhykkeen pinnasta?

ESTEETÖN WC

- Onko wc-tilan opaste sijoitettu seinään oven avautuvalle puolelle? (silmän korkeudelle 1400–1600 mm, selkeä ja suurikokoinen opaste)
- Onko esteetöntä wc:tä?
 - oven vapaa leveys vähintään 850 mm
 - lankavedin oven saranapuolella oven sulkemisen helpottamiseksi
 - ovi kevyt avata
 - kynnyksen korkeus enintään 20 mm
 - riittävästi vapaata tilaa (halkaisijaltaan 1500 mm)
 - wc-istuimen vierellä vapaata tilaa vähintään 800 mm
 - wc-istuimen edessä vapaata tilaa vähintään 1200 mm
 - wc-istuimen takana vapaata tilaa 300 mm
 - pesualtaan edessä vapaata tilaa 1200 mm
 - wc-istuimessa käsituet
 - wc-istuimen korkeus noin 400 mm (lapset) tai 480–500 mm (aikuiset)
- pesualtaan alla vapaata polvitilaa, jonka korkeus 500 mm (lapset) tai 670 mm (aikuiset), syvyys 500 mm (lapset) tai 600 mm (aikuiset) ja leveys vähintään 800 mm
- peili sijoitettuna sellaiselle korkeudelle, että se soveltuu myös pyörätuolinkäyttäjälle (alareuna 900 mm)
- peilin yläreuna 2000 mm:n korkeudella
- tukikaiteet
- vaatekoukut
- valokatkaisija sijoitettu sellaiselle korkeudelle, että se soveltuu myös pyörätuolinkäyttäjälle (850–1100 mm)
- valokatkaisija erottuu kontrastina taustastaan
- kalusteet ja varusteet erottuvat kontrasteina
- lattia märkänäkin luistamaton
- toimiva hälytysjärjestelmä
- oven lukko avattavissa ulkopuolelta (jos välttämätön)
- vesihanassa lämmönrajoitin

PESUHUONE

- Onko oven vapaa leveys vähintään 850 mm ja kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Onko vapaa kääntymistila halkaisijaltaan vähintään 1500 mm?
- Lattia ei saa olla märkänäkään liukas.
- Helpottavatko kontrastit tilan hahmottamista?

RYHMÄTILAT JA LEPOTILAT

Ruokailutilat

- Lattiamateriaali (kova, tasainen ja märkänäkin luistamaton)
- Onko ruokailuun liittyvien kalusteiden havaittavuutta helpotettu sijoittamalla ne kontrastivyöhykkeelle?
- Onko ruokavaunun korkeus enintään 800 mm?
- Onko esteetön pääsy pöydän ääreen?
- Ovatko kalusteet säädettävissä?
- Onko astioiden palautuspisteessä otettu huomioon saavutettavuus?
- Valaistus (vähintään 300 lx)
- Onko kalusteiden ja lattian välillä kontrastiero? Erottavatko kalusteet?

HENKILÖKUNNAN TILAT

Neuvottelutila

- Onko neuvottelutilassa (siirrettävä) induktiosilmukka?
- Onko esteetön pääsy pöydän ääreen?
 - Pöydän korkeus 750–800 mm,
 - Polvitiilan korkeus vähintään 670 mm
 - Polvitiilan syvyys vähintään 600 mm
 - Polvitiilan vapaa leveys vähintään 800 mm, kun pöydän ääreen voi ajaa kohtisuoraan, muuten leveämpi
 - Pöydän vieressä vapaata tilaa vähintään 1300 mm
- Valaistus (vähintään 300 lx)
- Lattiamateriaali (kova, tasainen ja märkänäkin luistamaton, ei kokolattiamattoa)

Sosiaalitilat

- Onko oven vapaa leveys vähintään 850 mm ja kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Lattia ei saa olla märkänäkään liukas.
- Helpottavatko kontrastit tilan hahmottamista?
- Ovatko säilytyslokerot käytettävissä myös pyörätuolista?
- Onko peili sopivalla korkeudella myös pyörätuolin käyttäjiä ja lyhytkasvuisia henkilöitä ajatellen? (puolipeilin alareuna 900 mm lattiasta, yläreuna 2000 mm lattiasta)
- Onko pistorasioita korkeudella 400–1100 mm ?
- Onko vaatekoukkuja myös 1100–1400 mm:n korkeudella lattiasta?

ks. Esteetön wc

AKUSTIIKKA JA ÄÄNENTOISTO

- Onko tiloissa käytetty ääntä vaimentavia materiaaleja?
- Onko äänentoistolaitteilla annettu informaatio saatavissa myös visuaalisena kuulovammaisia varten?
 - Onko vaaratilanteista varottavia valo-opasteita kuulovammaisia varten?
- Onko päiväkodin sali- ja kerhotilassa toimiva induktiosilmukka ja äänentoistolaitteet?

VALAISTUS

- Onko yleisvalaistus riittävä?
- Aiheuttaako valaistus häikäisyhaittaa?
- Helpottavatko väri- ja kontrastierot tilan hahmottamista?

Suosituksia eri tilojen valaistusvoimakkuuksiksi:

- ilmoitustaulut 500 lx (pystytasossa)
- ruokalatilat 300 lx
- oleskelutilat, aulat 200 lx
- liikuntasali 500 lx
- käytävät 200 lx
- portaat 300 lx (portaan alku- ja loppupäässä 500 lx)
- hissi 300 lx
- sisääntuloaula 200 lx (säädettävä valaistus 100–500 lx, ei portaatonta säätöä himmentimillä, vaan tarvittaessa valaisinten ohjaus ryhmittäin, alueittain tms.)
- vaatesäilytys 300 lx, valoa myös naulakon yläosaan ja hattuhyllylle

- wc 300 lx (yleisvalaistus ja peilivalaistus kasvojen korkeudella)
- pukuhuoneet 300 lx (yleisvalaistus ja peilivalaistus kasvojen korkeudella)
- pesuhuoneet 300 lx
- henkilökuntatila 300 lx
- lapsille tarkoitettujen pöytien pinnoilla 200–300 lx
- henkilökunnan kahvihuone 200 lx
- toimistotilat 500 lx

